

УДК 630*2(477.41)

**ДЕРЕВНІ НАСАДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ СМТ КРЮКІВЩИНА
КИЄВО-СВЯТОШИНСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

О. В. Зібцева, кандидат сільськогосподарських наук,

А. А. Кравченко, бакалавр*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: stplut2017@gmail.com

Анотація. Досліджено видовий склад і стан деревних насаджень на території смт Крюківщина Києво-Святошинського району Київської області. Система озеленення Крюківщини містить усі функціональні групи насаджень. Насадження загального користування представлені невеличким парком, на території якого виявлено 6 аборигенних листяних деревних видів. Серед насаджень обмеженого користування досліджували насадження на території сільської ради, амбулаторії, школи, дитячого садка, розміщені у центрі селища. Біля будівлі сільської ради виявлено посадки лише хвойних деревних і чагарникових видів. Усього на дослідженій території селища виявлено 27 видів: 19 деревних і 8 чагарникових. Серед них 18,5 % – хвойні, 26 % – інтродуценти, 14,8 % – плодови. Найширший асортимент – 14 видів – характерний для шкільної території. На 71 % дослідних об'єктів росте *Tilia cordata*, на 57 % – *Acer platanoides*, на 42 % – *Betula pendula*, *Picea abies*, *Thuja occidentalis*. Решта видів представлені лише на одному-двох дослідних об'єктах. Найчисельнішими видами на території селища, з дуже високою часткою участі (понад 10 %), є *Tilia cordata* та *Acer platanoides*. Для стійкого функціонування зелених насаджень вважаємо за доцільне розширити видовий склад деревних і, особливо, кущових насаджень, насамперед на території дитячих закладів та парку.

Ключові слова: деревні й кущові насадження, видовий склад, стан.

Навіть для невеликих населених пунктів актуальним є питання забезпеченості територій зеленими насадженнями, які захищають людину від негативного впливу техногенно перевантаженого середовища [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ефективність виконання деревами свого призначення в урбанізованій системі залежить від багатьох чинників, зокрема й типу зелених насаджень. Суттєве екологічне та економічне

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, доцент О. В. Зібцева

значення має асортимент порід, що їх використовують для озеленення [1; 3]. Дослідження вуличних насаджень центральної частини смт Калинівка свідчить, що їхній асортимент досить обмежений – налічує 11 деревних видів [2]. Під час планування територій рекомендують враховувати специфіку і вимоги населення, зберігати аборигенні види і збільшувати видове різноманіття інтродуцентів. Зокрема, на шкільній території деревні й чагарникові рослини окрім загальнозначених функцій відіграють роль заохочувального наочного пізнавального матеріалу. Тому питання щодо добору асортименту насаджень залишається надзвичайно актуальним [3].

Мета дослідження – визначити та проаналізувати видовий склад, типи посадок і стан деревних насаджень різного функціонального призначення смт Крюківщина Києво-Святошинського району Київської області.

Матеріали і методика дослідження. Для аналізу було використано матеріали інвентаризації насаджень, проведеної восени 2016 р. Подеревну інвентаризацію насаджень виконували маршрутним методом відповідно до чинної інструкції [4]. Видовий склад насаджень визначали за О. І. Колесниковим [5]. Були задіяні дендрологічні, біометричні, таксаційні та статистичні методи досліджень.

Результати досліджень та їх обговорення. Селище має стародавню історію, вперше про нього згадано наприкінці XVII ст. Межує із містом Вишневим. Розташоване в Києво-Святошинському районі Київської області, за 5 км на південь від Києва, в мальовничій місцевості лісостепу при злитті річок Гатенки і Сіверки в річку Віту. Площа селища – 4,42 км², населення налічує 3510 осіб.

Система озеленення Крюківщини передбачає всі три функціональні групи насаджень. Насадження загального користування представлені невеличким парком площею близько 1 га, розташованим при в'їзді (з огляду на чинні нормативи, ця територія фактично є сквером). На території парку представлено 6 аборигенних листяних деревних видів: *Quercus robur* L., *Tilia cordata* Mill., *Acer platanoides* L., *Betula pendula* Roth., *Salix alba* L., *Ulmus laevis* Pall. Кущів

на території парку не виявлено. Видову структуру паркових насаджень подано на рис. 1.

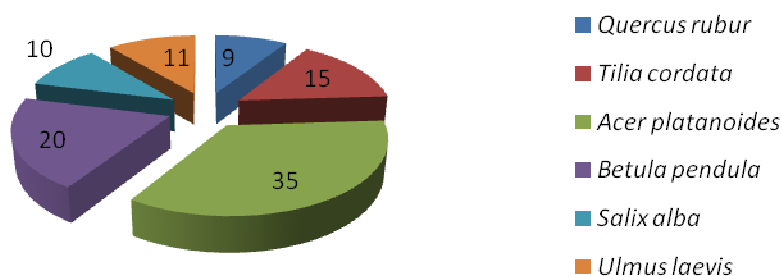

Рис. 1. Видовий склад деревних насаджень парку, %

Переважає вид *Acer platanoides*, на який припадає 35 % дерев. Стан паркових насаджень задовільний.

Серед насаджень обмеженого користування досліджували насадження на території сільської ради, амбулаторії, школи, дитячого садка, розміщені у центрі селища. Навколо будівлі сільської ради росте однорядна алейна посадка *Pinus sylvestris* L. (40 % насаджень), по краю ділянки – живопліт із *Thuja occidentalis* L. (15 %), а також групова посадка з *Juniperus sabina* L. (20 %) та *Picea pungens* Engelm. (25 %). Тобто, озеленення ділянки виконано лише з хвойних (три деревні й один чагарниковий) видів рослин. Інтродуценти становлять 40 % рослин. Стан насаджень переважно добрий.

На території амбулаторії вздовж огорожі росте рядова посадка *Populus tremula* L. (50 % насаджень), біля входу – солітерна посадка *Tilia cordata* (20 %) та неформований живопліт із *Forsythia eurapaea* Deg. (30 %). Стан насаджень задовільний.

Ділянка Крюківщинської ЗОШ I–III ступенів має площу понад 1 га. Біля входу на територію школи з обох боків розміщені рядові посадки *Thuja occidentalis*. Біля триповерхової шкільної будівлі з одного боку зростає рядова посадка *Juniperus sabina*, з іншого – формований живопліт із *Buxus sempervirens* L. Неподалік від входу ростуть солітери *Picea pungens*, *Castanea sativa* Mill., *Salix alba*, *Tilia cordata*, *Betula pendula*. Біля спортивного майданчику – солітери *Malus sylvestris* Mill., *Betula pendula*, *Picea abies* Karst., *Tilia cordata*, *Acer platanoides*. За будівлею школи розташована рядова посадка

Spiraea vanhouttei Zab., а також плодові дерева: *Malus praecox* Mill., *Pyrus communis* L. У «Саду поетів» (на честь поетів, які загинули під час Великої Вітчизняної війни) ростуть *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *Betula pendula*, *Castanea sativa*, *Salix alba*. Насадження на території школи представлені 14 видами: 11 деревними і 3 чагарниковими. Серед представлених видів 18,5 % хвойних, 26 % інтродукованих, 14,8 % плодових (рис. 2).

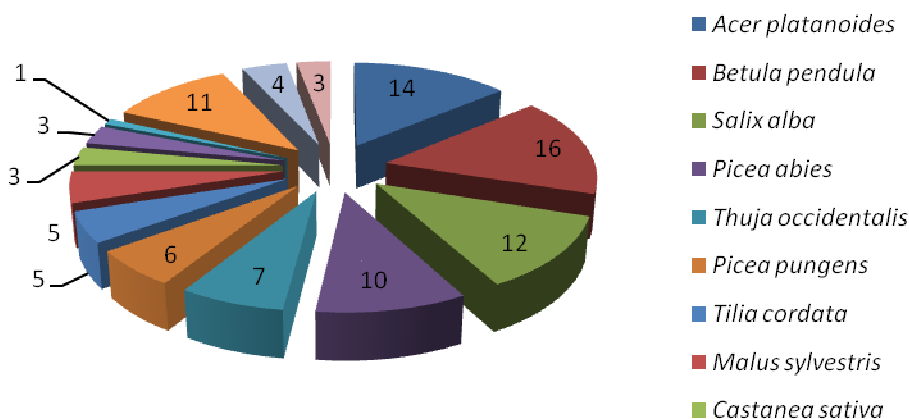

Рис. 2. Видовий склад деревно-кущових насаджень на території школи, %

На території дитячого садка виявлено солітери *Picea abies* (10 % насаджень), *Malus praecox* (40 %), *Pyrus communis* (20 %), вздовж огорожі – однорядна периметральна посадка *Acer platanoides* (30 %). Асортимент видів для шкільної території і території дитячого садка явно недостатній, не дотримано нормативного співвідношення деревних і кущових рослин.

Насадження спеціального призначення на території селища – це вуличні насадження, насадження кладовища та санітарна захисна смуга вздовж залізниці. Вуличні насадження представлені рядовими посадками, живоплотами, часто – безсистемними солітерними посадками біля підвір'їв. У вуличних насадженнях виявлено 9 видів (5 деревних і 4 чагарникові): *Thuja occidentalis*, *Juniperus sabina*, *Buxus sempervirens* (рядові посадки або живоплоти), солітери *Cerasus vulgaris* Mill., *Betula pendula*, *Tilia cordata*, *Rhus typhina*, *Syringa vulgaris* L. і *Rosa canina* L. Найпоширенішими у вуличних насадженнях є *Cerasus vulgaris* (40 %) і *Tilia cordata* (20 %) (рис. 3).

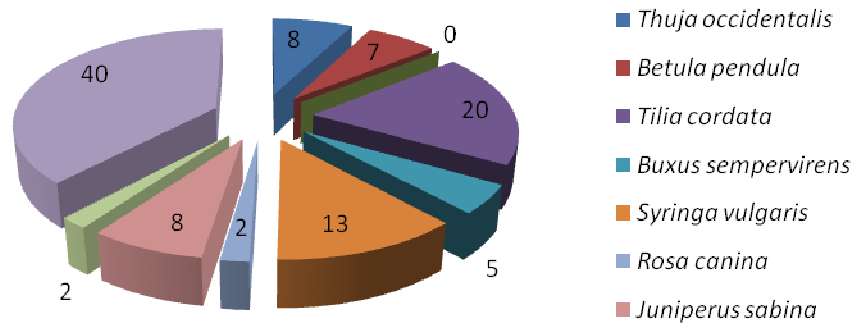

Рис. 3. Видовий склад вуличних насаджень, %

На території кладовища переважають дерева *Quercus robur*, також зростають *Betula pendula*, *Tilia cordata*, *Ulmus laevis*, *Acer platanoides*, а на території поховань – кущі *Buxus sempervirens*, *Juniperus sabina*, *Paeonia arborea* Donn., *Spiraea vanhouttei*. Стан насаджень добрий.

Насадження лісосмуги вздовж залізничної колії міжрайонного та міжобласного сполучення формують 8 деревних і 3 чагарникові види (рис. 4).

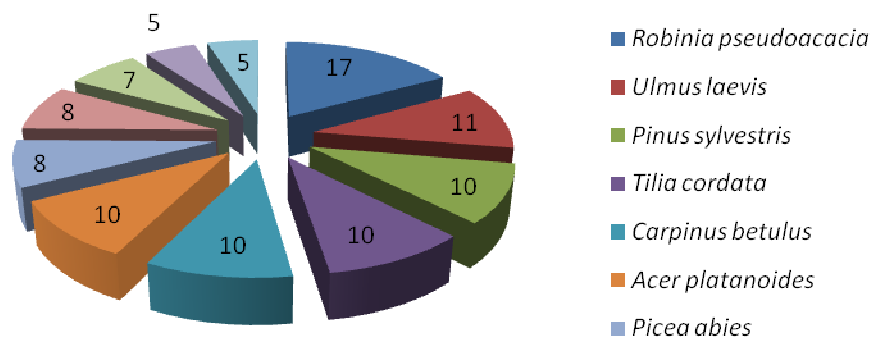

Рис. 4. Видовий склад насаджень лісосмуги, %

Переважають *Robinia pseudoacacia* L. (17 %) та аборигенні рослини: *Ulmus laevis* (11 %), *Pinus sylvestris* (10 %), *Tilia cordata* (10 %), *Carpinus betulus* (10 %), *Acer platanoides* (10 %). Стан насаджень на території лісосмуги задовільний.

Висновки і перспективи

1. На дослідженій території селища, яка не охоплювала присадибні ділянки, виявлено 27 видів: 19 деревних і 8 чагарникових. Серед них 18,5 % – хвойні, 26 % – інтродуценти, 14,8 % – плодови.

2. Найширший асортимент – 14 видів – характерний для шкільної території, що, однак, недостатньо для цієї території.

3. На 71 % дослідних об'єктів росте *Tilia cordata*, на 57 % – *Acer platanoides*, на 42 % – *Betula pendula*, *Picea abies*, *Thuja occidentalis*. Решта видів представлена лише на одному-двох дослідних об'єктах.

4. Найчисельнішими видами на території селища, з дуже високою часткою участі (понад 10 %), є *Tilia cordata* та *Acer platanoides*.

5. Для стійкого функціонування зелених насаджень вважаємо за доцільне розширити видовий склад деревних і, особливо, кущових насаджень, насамперед на території дитячих закладів і парку.

Список використаних джерел

1. Валетов, В. В. Видовой состав древесно-кустарниковой флоры рекреационных территорий города Мозыря [Електронний ресурс] / В. В. Валетов, А. М. Уласик. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/vidovoy-sostav-drevesno-kustarnikovoy-flory-rekreatsionnyh-territoriy-goroda-mozyrya#ixzz4EmADbNpu>.

2. Зібцева, О. В. Стан вуличних насаджень центральної частини смт Калинівка Київської обл. / О. В. Зібцева, А. І. Мельник // Науковий вісник НУБіП України. – К.: НУБіП України, 2012. – Вип. 171. – Ч. 3. – С. 317–320.

3. Зібцева, О. В. Видовий склад деревно-чагарникових насаджень на території школи у м. Вишгороді Київської обл. [Електронний ресурс] / О. В. Зібцева. – Режим доступу: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovidi/article/view/6845>.

4. Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України [Електронний ресурс] / Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України. – Режим доступу: http://www.gov.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=766084&base=1.

5. Колесников, А. И. Декоративная дендрология / А. И. Колесников. – М. : Лесная промышленность, 1974. – 704 с.

References

1. Valetov, V. V. Vidovoy sostav drevesno-kustarnikovoy flory rekreatsionnyh territoriy-goroda-mozyrya [Species composition of arboreal and shrubby flora of recreational areas of Mozyr town]. Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/vidovoy-sostav-drevesno-kustarnikovoy-flory-rekreatsionnyh-territoriy-goroda-mozyrya#ixzz4EmADbNpu>.

2. Zibtseva, O. V., Melnik, A. I. (2012). Stan vulichnih nasadzhen' tsentralnoyi chastiny smt. Kalinivka Kyivskoyi obl. [State of street stands in the central part of Kalinovka town, Kiev region]. Scientific Herald of Nules of Ukraine, 171, 3, 317–320.

3. Zibtseva, O. V. (2016). Vidovoy sklad derevno-chagarnikovih nasadzhen na terytroriyi shkoly u m. Vishgorody Kiyvskoyi obl. [The species composition of tree and shrub plantings at the school territory in Vyshgorod town of Kiev region]. Available at: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovidi/article/view/6845>.

4. Instruktsiya z inventarizatsiyi zelenih nasadzhen u naselenih punktah Ukrainy [Manual inventory of green spaces in towns of Ukraine]. Derzhavniy komitet z budivnitstva, arhitektury ta zhitlovoi politiki Ukrainy. – Available at: http://www.gov.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=766084&base=1.

5. Kolesnikov, A. I. (1974). Dekorativnaya dendrologiya [Ornamental dendrology]. Moscow, Timber industry, 704.

ДРЕВЕСНЫЕ НАСАЖДЕНИЯ НА ТЕРРИТОРИИ ПГТ КРЮКОВЩИНА КИЕВО-СВЯТОШИНСКОГО РАЙОНА КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

О. В. Зибцева, А. А. Кравченко

***Аннотация.** Исследован видовой состав и состояние древесных насаждений на территории пгт Крюковщина Киево-Святошинского района Киевской области. Система озеленения Крюковщины включает все функциональные группы насаждений. Насаждения общего пользования представлены небольшим парком, на территории которого выявлено 6 аборигенных листовенных древесных видов. Среди насаждений ограниченного пользования исследовались насаждения на территории поселкового совета, амбулатории, школы, детского сада, расположенные в центре поселка. У здания поселкового совета выявлено посадки только хвойных древесных и кустарниковых видов. Всего на исследованной территории поселка выявлено 27 видов: 19 древесных и 8 кустарниковых. Среди них 18,5 % – хвойные, 26 % – интродуценты, 14,8 % – плодовые. Более широкий ассортимент – 14 видов – характерен для школьной территории. На 71 % исследованных объектов растет *Tilia cordata*, на 57 % – *Acer platanoides*, на 42 % – *Betula pendula*, *Picea abies*, *Thuja occidentalis*. Другие виды представлены только на одном-двух исследованных объектах. Самыми многочисленными видами на территории поселка, с очень высокой долей участия (более 10%), являются *Tilia cordata* и *Acer platanoides*. Для устойчивого функционирования зеленых насаждений считаем целесообразным расширить видовой состав древесных и, особенно, кустарниковых насаждений, прежде всего на территории детских учреждений и парка.*

***Ключевые слова:** древесные и кустарниковые насаждения, видовой состав, состояние.*

TREE PLANTINGS AT KRYUKOVSHCHINA V. OF KIEVO- SVYATOSHINSKY DISTRICT, KYIV REGION

O. Zibtseva, A. Kravchenko

***Abstract.** The species composition and condition of tree plantations on the territory of Kryukovshchina village of Kievo-Svyatoshynsky district, Kyiv region were investigated. Planting system of Kryukovshchina includes all functional groups of*

plantings. Planting of public use is a small park, which founded by six native deciduous tree species. Among plantations of limited use were investigated stands at the village council, clinic, school, kindergarten, located in the center of village. Near the building of village council grows only deciduous tree and shrub species. Total in the investigated village was found 27 species: 19 trees and 8 shrubs. Among them, 18.5 % – coniferous, 26 % – introduced species, 14.8 % – fruits. The widest range – 14 species – is typical for school territory. At the 71% of researched facilities grows Tilia cordata, at the 57% – Acer platanoides, 42% – Betula pendula, Picea abies, Thuja occidentalis. The remaining species represented by only one or two researched facilities. The most numerous species in the village, with a very high percentage of participation (over 10%) are Tilia cordata and Acer platanoides. For sustainable operation of green spaces consider it appropriate to expand the tree species composition and especially, especially at the territory of children's institutions and park.

Keywords: *tree and shrub plantings, species composition, condition.*